

לקסיקון
מינוחים
מקצועיים

"שום דבר אודותינו בלא דינו!"
"Nothing about us without us!"

דבר ההנהלה

לקסיקון מינוחים זה התגבש תוך אמונה כי למילים ולמונחים המקצועיים בהם אנו משתמשים יש ערך ומשמעות בחיים בכלל ובמסגרת העשייה המקצועית בפרט. הקו המנחה בלקסיקון הינו שפה שימושית, עדכנית ונגישה, המתבססת על ערכים הומניים ואוניברסליים; צדק חברתי, שוויון הזדמנויות וחירות הפרט.

רשימת המונחים המוצעת להלן הינה רשימה דינאמית, המתעדכנת מעת לעת וכוללת מילים ומונחים אשר הוצעו על ידי מקבלי שירות וצוות אלווין ישראל במסגרות השונות, בתהליך למידה משותף. הרשימה מיועדת להנחות אותנו באשר לתפיסותינו ובעיקר ללוות את פועלנו במהלך העבודה היומיומית ומהווה בסיס להמשך למידה והתקדמות בנושא המינוח.

אנו מאמינים שהחשיבה, השפה והדיבור מייצרים מציאות.

מרגלית פילר
משנה למנכ"ל אלווין ישראל

דוד מרקו
מנכ"ל אלווין ישראל

לקסיקון - מינוחים מקצועיים

שפה - "לשון, אוצר מילים שאדם משתמש בהם להבעת צרכיו" (מילון אבן שושן).
שפה ברורה - "לשון מובנת ומדויקת, סגנון דברים ברור ומובן לכל שומע" (מילון אבן שושן).

משמעות המילים

למילים בהן אנו משתמשים בדיבור ובכתיבה ישנה חשיבות רבה ויש להיות ערים, רגישים וקשובים למשמעותן. מה קושר את מערכת המילים (הסימנים הלשוניים) עם המציאות? אם אדם שומע מילה, האם היא מצליחה לתאר את מה שהייתה אמורה לתאר?

רקע

את ההתייחסות לאנשים עם מוגבלות (אנשים עם נכות, אנשים עם נכות אינטלקטואלית, אנשים עם מחלות נפש וכד') אנו מוצאים עוד במאה ה-16, בהתייחסות הכנסייה הקתולית לשימוש במונחים חמלה, חסד, אהבה, צדקה ועוד. מחד, הכנסייה הדגישה את היות כל האנשים שווים בעיני האל ומאידך, המונח בו השתמשו לגבי אדם עם נכות אינטלקטואלית היה "אידיוט".

בשנות ה-70, חל שינוי בתפיסת המוגבלות, תוך התייחסות לזכויות ולמתן בחירה. השינוי התפיסתי לווה גם במעבר מהמודל הרפואי למודל החברתי: מתפיסה פטרונית שראתה במוגבלות בעיה רפואית והתמקדה בריפוי ה"מחלה" ע"י המטפל, איש מקצוע מיומן שבאמתחתו הידע והתשובות לתיקון וריפוי המחלה, לתפיסה המתייחסת לאחריות החברה.

במהלך שנים אלו קמו בארצות הברית ובאירופה תנועות מחאה שדרשו שוויון זכויות ומניעת אפליה של אנשים עם מוגבלות. השפעת המחאה באה לידי ביטוי בהגדרה חברתית של מוגבלות כקושי לתפקד, הנובע גם מהלקות וגם מהמבנה החברתי, שאינו לוקח בחשבון אנשים עם מוגבלות מציב בפניהם חסמים ומונע מהם השתתפות חברתית שווה.

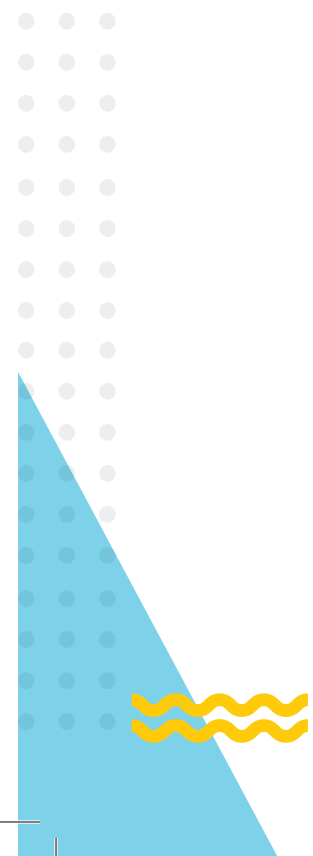
המודל החברתי שהתפתח בתקופה זו באחריות החברה להסרת החסמים ולהבטחת השתתפות חברתית מלאה של אנשים עם מוגבלות בכל תחומי החיים. הוצבה דרישה ברורה לשינוי הסביבה והחברה ובהמשך לחקיקה של זכויות ולהנגשת הסביבה לאנשים עם מוגבלות.

החוקים בעשורים האחרונים ואמנת האו"ם בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות הם ביטוי לתהליך השינוי המתמקד בשוויון זכויות לכל אדם, תוך התאמות והנגשה אוניברסלית.

בעשור האחרון אלווין ישראל שותפה לשיח כלל עולמי, שהביא לשינוי המונחים בהתאם לשינוי התפיסות המקצועיות והמעבר מהתייחסות מתייגת להתייחסות שוויונית: **האדם לפני המגבלה** - מדובר באנשים ולא במוגבלות.

מכאן התפתחה הגישה הנוכחית:

"שום דבר אודותינו בלעדינו!" - "Nothing about us without us!", הובלתם של אנשים עם מוגבלות את תכנון השירותים עבור עצמם. כמו כן, התפתחו תפיסות ועקרונות המעודדים השתתפות של אנשים עם מוגבלות בכל תחומי החיים, כחלק מפסיפס של החברה.

תפיסות וערכים לאורם פועלת אלווין ישראל:

לכל אדם זכות ל:

- שוויון זכויות
- שוויון הזדמנויות
- ייחודיות והכוונה עצמית
- סנגור עצמי- פעולות שאדם או קבוצת אנשים עושים לשיפור איכות חייהם.
- בחירה- השתתפות בתחומי החיים השונים, על בסיס העדפות, שאיפות ורצונות אישיים.
- עיקרון ההתאמות וההנגשה- זכות להנגשה ולהתאמות הנחוצות להשתתפותו של האדם בכל תחומי החיים בחברה.

”
להגיע לחברה בה
אנשים עם מוגבלות
הם אזרחים שווי זכויות,
חברה בה כל אחד מאתנו
שואף לקבוע את עתידו
ואורחות חייו
“

מינוחים

מינוח חדש (בחר את המועדף)	מינוח באנגלית	מינוח מועדף על ידי קבוצת הסנגור העצמי*	מינוח ישן (לא נשתמש)
אדם עם מוגבלות	A person with a disability/ impairment		מוגבל/ צרכים מיוחדים
אדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית	A person with a developmental or intellectual disability	אדם עם קשיים	מפגר/ סובל מפיגור/ צרכים מיוחדים/ מוגבל
אדם עם מוגבלות קוגניטיבית	A person with a cognitive disability	אדם עם קשיים	מפגר/ סובל מפיגור/ צרכים מיוחדים/ מוגבל
אדם עם מוגבלות אינטלקטואלית	A person with an intellectual disability	אדם עם קשיים	מפגר/ סובל מפיגור/ צרכים מיוחדים/ מוגבל
אדם עם הנמכה קוגניטיבית	A person with a cognitive disability	אדם עם קשיים	מפגר/ סובל מפיגור/ צרכים מיוחדים/ מוגבל
<ul style="list-style-type: none"> אדם עם מוגבלות פיזית אדם עם מוגבלות בהליכה אדם עם מוגבלות בניידות 	A person with a physical disability/impairment		נכה/ צרכים מיוחדים/ מוגבל
אדם המשתמש בכסא גלגלים	A person who uses a wheelchair		מרותק לכסא גלגלים/ צרכים מיוחדים/ מוגבל
אדם עם אוטיזם	A person with autism		אוטיסט/ צרכים מיוחדים/ מוגבל
<ul style="list-style-type: none"> אדם עם חרשות אדם עם לקות שמיעה אדם עם כבדות שמיעה אדם עם מוגבלות בשמיעה 	A person with deafness/ A person with a hearing disability/ impairment		חרש/ כבד שמיעה/ צרכים מיוחדים/ מוגבל

מינוח חדש (בחר את המועדף)	מינוח באנגלית	מינוח מועדף על ידי קבוצת הסנגור העצמי*	מינוח ישן (לא נשתמש)
<ul style="list-style-type: none">• אדם עם עיוורון• אדם עם לקות ראייה	A person with blindness/ A person with a visual impairment	עיוור/ לקוי ראייה/ צרכים מיוחדים/ מוגבל	
<ul style="list-style-type: none">• אדם עם מוגבלות בדיבור• אדם עם לקות שפתית• אדם עם קושי בהגייה• אדם הנעזר/ משתמש בתקשורת תומכת חלופית	A person with a speech impairment A person who uses a voice output device or symbols	אילם/ מגמגם/ צרכים מיוחדים/ מוגבל	
אדם עם אפילפסיה	A person with epilepsy	אפילפטי/ צרכים מיוחדים/ מוגבל	
אדם עם תסמונת דאון <small>*דוגמה שיכולה לשמש גם תיאור אנשים עם תסמונות נוספות</small>	A person with Down Syndrome <small>*An example that can also be used to describe people with other syndromes</small>	תסמונת שונות/ סובל מ.../ צרכים מיוחדים/ מוגבל	
אדם עם מוגבלות נפשית	A person with a mental health or a psychiatric disability	חולה נפש/ נכה נפש/ פסיכי/ משוגע/ צרכים מיוחדים/ מוגבל	
אדם עם מוגבלות רגשית	A person with an emotional or behavioral disability	חולה נפש/ נכה נפש/ פסיכי/ משוגע/ צרכים מיוחדים/ מוגבל	
מתמודד נפש	A person experiencing a mental health disorder	חולה נפש/ נכה נפש/ פסיכי/ משוגע/ צרכים מיוחדים/ מוגבל	
אדם המתמודד עם סכיזופרניה <small>*דוגמה שיכולה לשמש גם תיאור אנשים עם התמודדויות נפש נוספות</small>	A person who is coping with schizophrenia <small>*An example that can also be used to describe people with other mental health issues</small>	סכיזופרן/ סובל מסכיזופרניה/ חולה נפש/ נכה נפש/ פסיכי/ משוגע/ צרכים מיוחדים/ מוגבל	

מינוח חדש (בחר את המועדף)	מינוח באנגלית	מינוח מועדף על ידי קבוצת הסנגור העצמי*	מינוח ישן (לא נשתמש)
<ul style="list-style-type: none"> • אדם הזקוק לתמיכות מרובות ברוב תחומי החיים • אדם הזקוק לתמיכות סיעודיות 	A person who requires basic supports	אדם שזקוק להרבה עזרות	סיעודי/ צרכים מיוחדים/ מוגבל
מקבל שירות/ דייר/ עובד/ פעוט/ תינוק/ ילד / תלמיד/ סטודנט/ מבוגר/ גמלאי/ מזדקן	Service Recipient/ Resident / Employee/ Student/ Retiree, etc.	דייר/ עובד/ מקבל שירות	חניך
מדריך/ נותן שרות/ צוות תומך/ מדריך תומך	Direct Support Staff Member/ Personal Support Workers	מדריך	מטפל
יועץ תעסוקה	Employment Specialist/ Employment Consultant	יועץ השמה או יועץ תעסוקה	מדריך השמה/ יועץ השמה
תומך ניידות	Physical Support Person		מרים (מרים אנשים)
קבוצה	Group	קבוצה	מחלקה
רכז תמיכות	Supports Coordinator		רכז טיפול
איש צוות/ מאפשר	Staff Member/Facilitator	מאפשר	מנטור/ מנחה
מסנגר עצמי	Self-Advocate	מסנגר	מושג חדש
<ul style="list-style-type: none"> • מעון יום שיקומי • תוכניות להתערבות מוקדמת 	Early Intervention Center/ Programs		מעון לילדים עם מוגבלות
תוכניות מעבר	Transitional Programs		מושג חדש
שירות אזרחי-לאומי	National Service		שירות לאומי
תוכניות הכשרה לתעסוקה	Employment Training Programs		מע"ש (מפעל עבודה שיקומי)

מינוח חדש (בחר את המועדף)	מינוח באנגלית	מינוח מועדף על ידי קבוצת הסנגור העצמי*	מינוח ישן (לא נשתמש)
עסק חברתי/ תעסוקתי	Social Enterprise		מושג חדש
עבודה נתמכת	Supported Employment		מושג חדש
תוכניות יום למבוגרים	Adult Day Programs		מרכז יום טיפולי
תוכניות פרישה לגמלאים	Retiree Programs		מרכז יום טיפולי
דיור תומך	Supported Living		מוסד/ מעון/ דיור

*חלק מהמונחים הנכללים בלקסיקון נידונו בקבוצה לסנגור עצמי של מערך הדיור התומך של אלווין ישראל. קבוצת הסנגור פועלת מזה תשע שנים במסגרת תכנית לפיתוח רשת ארצית של קבוצות לסנגור עצמי. התוכנית מפותחת בהובלת עמותת אלווין ישראל ובית איזי שפירא. במסגרת זו פועלות 10 קבוצות בכל הארץ. הקבוצות פועלות למען קידום נושאים שחשובים לאיכות החיים של אנשים עם מוגבלות בישראל ובעולם.

תודה מיוחדת לחברי הועדה שהשתתפו בכתיבת לקסיקון המונחים:

ענת רוזמן, תיקי אביטל, נטלי משה, טלי בל, ג'ינה חלבי, רחל מוזס, הלל זכאי, משה תורג'מן, תמי וולנצ'רו, אלכס ספונוב, סימה ניסים, מיכל מחבר, ד"ר דורית ברק, דוד מרקו, מרגלית פילר, ד"ר מיכל וילף, עבד דקה, קרן נתן-ראב, שרון ארנוולד, אבי הולר, רחלי קפלן וירון סמימי.

המונחים בלקסיקון מתייחסים לגברים ונשים כאחד ומוצעים לשימוש לכלל החברה. במידה וישנן הערות, הארות והצעות, אנא צרו קשר דרך הדוא"ל המצ"ב מטה.

אין בין היתר לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לשדר או להקליט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, או מכני ו/או אחר כלשהו - כל חלק שהוא מהחומר שבלקסיקון זה מבלי רשות בכתב או במייל מעמותת אלווין ישראל.

כתובת העמותה: רח' הנרייטה סולד 20, ירושלים 9650200
טלפון: 02-6431051 | דוא"ל: info@IsraelElwyn.org.il
אתר: www.IsraelElwyn.org.il

אלווין ישראל

Israel Elwyn^{RA} אלווין ישראל^{גיה}
Celebrating our diversity יחד, כסיכס של אנשים

IsraelElwyn   אלווין ישראל

www.IsraelElwyn.org.il